

ASOS JOURNAL

The Journal of Academic Social Science

Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, Yıl: 6, Sayı: 72, Haziran 2018, s. 34-42

Yayın Geliş Tarihi / Article Arrival Date

07.05.2018

Yayınlanma Tarihi / The Publication Date

30.06.2018

Arş. Gör. Dr. Anıl ÇELİK
Bartın Üniversitesi, Yeni Türk Dili
acelik@bartin.edu.tr

TÜRKİYE TÜRKÇESİ AĞIZLARINDA {+lAmA} BİRLEŞİK EKİNİN HASTALIK ADLARI TÜRETME İŞLEVİ ÜZERİNE

Öz

Birleşik ek, en sade tanımlamasıyla “Birden fazla ekin birleşmesinden oluşan ek” demektir. Türkiye Türkçesinde bulunan birleşik eklerden birisi de {+lAmA} ekidir. Bu ek, Türkiye Türkçesi Ağızlarında hastalık adı yapma anlamsal iŐleviyle sıklıkla kullanılmaktadır. Fakat gramer çalıŐmalarının ilgili kısımlarında ekin bu anlamsal işlevi yeterince ön plana çıkarılmamıŐtır. Bu araŐtırmada, Türkiye Türkçesi Ağızlarında tespit edilen {+lAmA} yapısı aracılığıyla kurulmuŐ hastalık adları tespit edilerek sıralanmıŐ, bunların anlamsal yapıları incelenmiŐ, söz konusu kelimelerin türetiminde kullanılan adların {+lA} ekli kullanımlarının olup olmadığı ve eğer kullanımları varsa bunların {+lAmA} yapısı aracılığıyla oluşturulan adlarla anlamsal uyumluluk durumlarının nasıl olduğu hususu irdelenmiştir. Bu çalıŐma, {+lAmA} birleşik ekinin Türkiye Türkçesi Ağızlarındaki kullanım biçimleri ve ekin anlamsal işlevlerinin değerlendirilmesi noktasında bir katkı sağlamayı amaçlamaktadır.

Anahtar kelimeler: Birleşik Ek, Hastalık Adları, Türkiye Türkçesi Ağızları, Anlamsal İŞlev.

ABOUT THE DISEASE NAMES DERIVATION FUNCTION OF THE COMPOUND SUFFIX {+lAmA} IN TURKEY TURKISH DIALECTS

Abstract

The compound suffix means “the combination of more than one suffix” with the simplest definition. One of the compound suffixes used in Turkey Turkish is the suffix {+lAmA}. This suffix is frequently used in Turkey Turkish Dialects with its disease names derivation function. But, in the relevant parts of the grammar books, this semantic function of the suffix has not been emphasized sufficiently. In this study, disease names derived by using {+lAmA} suffix found in Turkey Turkish Dialects are listed and the lexical structures of these names are examined. Whether the names used in the derivation of these words are used with the suffix {+lA} or not are checked. If they are used, their semantic compatibility with the names derived by the suffix {+lAmA} is controlled. The aim of this study is to determine the position of the compound suffix {+lAmA} in Turkey Turkish Dialects and to contribute to the evaluation of the semantic functions of this suffix.

Keywords: Compound Suffix, Disease Names, Turkey Turkish Dialects, Lexical Function.

Giriş

Türkçe gramer kitaplarında ek terimi ile ilgili birçok farklı tanımlama yapılmıştır. Örneğin Korkmaz’ın (2010:80) ek tanımı şu şekildedir; “Cümle içinde kelimeler arasında geçici anlam ilişkileri kurmak veya yeni bir kelime türetmek üzere kök ve gövdelerin sonuna eklenen ses veya seslerden oluşan ögeye ek denir.” Ergin (2004:114) ise; “Ek, kelime bünyesinde görülen, tek başına mânâsı olmayan ve kullanılmayan, ancak köklerle birleşmek suretiyle kullanılan ve mânâ ile ilgili bir vazife gören şekillere denir.” biçiminde bir tanımlama yapar. Ersoy (2016:3); “Ekler, tek başlarına kullanılmayan ancak kök veya gövdelerle birlikte kullanılan anlamsız ses veya ses topluluklarıdır.” demektedir.

Bu terimle ilgili tanımlamalar yapılırken eklerin anlamsız birimler olduğunu işaret eden nitelendirilmelerden kaçınılmalıdır. Zira, dil bilimsel çalışmalarda yalnızca biçimsel işlevin ele alınıp anlamsal işlevin göz ardı edilmesi son derece yanlıştır. Üstünova’nın (2010:31) da belirttiği gibi; “Ekler, sözlük anlamı olmayan ama görev anlamları olan dil birimleridir. Öyleyse ekler, anlamsız dil birimleri olarak görülmemelidir.” Yani, eklerin tek başlarına kullanıma çıkmayan bağımlı dil birimleri olmaları onların anlamsız oldukları neticesini doğurmaz. Konuyla ilgili çalışmalar bu bakış açısıyla değerlendirilmeli, eklerin bulunduğu yerlerdeki görevsel işlevlerinin yanı sıra anlamsal işlevleri de açıkça ortaya konmalıdır.

Türkçede eklerin genellikle en fazla üç heceden oluştuğu, bununla beraber dört ilâ altı sestem oluşmuş eklerin de Türkçede mevcut olduğu ve bu tarz eklerin birleşik ekler olduğunun düşünülebileceği görüşü de yine gramer çalışmalarında kendine yaygın bir şekilde yer bulur. (Ersoy, 2016:3). Bu doğrultuda Ergin (2004:116); “Tek konsonanttan ibaret yani bir heceden küçük ekler de vardır. Birden fazla sesli ekler ise Türkçede bir veya iki heceli, nadir olarak da üç heceli olabilirler. Birden fazla heceli eklerin aslında birden fazla ekten yapılmış olması veya tek heceli eklerin genişlemesiyle ortaya çıkmış bulunması çok muhtemeldir. Yani Türkçede

ekler umumiyetle heceden küçük veya tek hecelidirler.” demiştir. Üstünova (2008:24) ise bu konu hakkındaki görüşlerini; “Tek heceli ekler olabileceği gibi iki / üç heceli ekler de vardır. Ancak Türkçedeki ekler, çoğunlukla tek hecelidir. Bugün iki heceli gözükenlerin büyük kısmı, kaynaşma kuramını destekleyenlere göre, “ek + ek” kalıplaşması sonunda ortaya çıkmıştır.” biçiminde açıklar.

Birleşik ek, en sade tanımlamasıyla “Birden fazla ekin birleşmesinden oluşan ek” (Korkmaz, 2010:46) olarak nitelendirilebilir. Bu tanımlama biraz daha genişletilecek olursa; birden çok ekin, sahip oldukları fonksiyonları sürdürerek ya da başka fonksiyonlar edinerek kaynaşması ve birleşip kalıplaşması yoluyla oluşan morfemlere birleşik ek denildiği söylenebilir. Karadoğan (2004:542) birleşik ekleri oluşturan yapıların iki ayrı ek olma niteliklerini tümüyle kaybettiklerini ve bütün kelimelere bu biçimleriyle eklendiklerini belirtir. Ersoy (2016:50) {+IAş} ve {+IA_n} birleşik eklerini değerlendirirken; “Bu ekler kullanıma bağlı olarak kimi zaman {+IA-ş} ve {+IA-n} şeklinde ayrı, kimi zaman da birleşik yazılarak tahlil edilirler. ‘hastalan-’, ‘telaşlan-’, ‘evlen-’, ‘uzaklaş-’, ‘iyileş-’ gibi örneklerdeki fiillerin {-IA} eki ile kullanımları olmadığı için bu örneklerdeki ekler {+IAş} ve {+IA_n} şeklinde gösterilmelidir. ‘avlan-’, ‘gizlen-’, ‘haşlan-’, ‘kucaklaş-’ gibi fiillerde ise ekin {+IA-ş} ve {+IA-n} şeklinde bölünmesi daha doğrudur.” demiş ve birleşik eklerin değerlendirilmesinde kelimelerdeki kullanım biçimlerini ölçüt almıştır. Daha önce Hatipoğlu da (1974:10) {+IAş} ve {+IA_n} birleşik ekleri hakkında benzer çıkarımlarda bulunmuştur.

Üstünova (2008:25) birleşik eklerin ortaya çıkma nedenleri ile ilgili olarak; “Ek birleşmelerinin nedenleri her zaman tam olarak bilinmese de, eklerden birinin kullanımdan düşüşü, eklerdeki işlev değişikliği, birleşme anında ortaya çıkan kuralsızlıkları gizlemek, gerekçelerden yalnızca birkaçı olmalıdır.” demiş ve ardından Korkmaz’ın (1994:73-75) ek kalıplaşmasının nedenleriyle ilgili olarak zikrettiği maddeleri sıralamıştır. Bu maddeler şu şekildedir; 1.Zamanla işlekliliğini yitiren eklerin sözcüklerde arkaik olarak korunması, 2.Eliptik kullanılışlar, 3.Ekin kullanım alanını genişleterek başka sözcüklere gelmeye başlamasıyla işlevinde değişiklik olması, 4.Bazı gramer biçimleri için özel eklerin bulunmaması ve bunların dilin diğer olanaklarıyla karşılanmaya çalışılması, 5.Ekin bulunduğu ulamın dışına çıkması, çekim ekinde yapıma ekine geçişi.

1. {+IAmA} Birleşik Eki Hakkında

Banguoğlu (2015:186) {+IAmA} birleşik ekiyle ilgili olarak; “-me sıfatlarından birçoğu da -le- fiillerinden yapılmıştır (kaplama, buğulama). Bunlar o üremenin mahsulüdürler. Ancak bu türlü sıfatların zarf olarak kullanılması ile bu iki ek yeni bir anlatımda kaynaşmış ve adlardan doğrudan doğruya zarfları yapar olmuştur. Bu birleşik ek bir sıra sıfatlara gelerek zarf ve sıfat olan kelimeler yapar . Aynı anlatımla birtakım adlara da gelir.” demiştir.

Korkmaz (2009:50) ise bu birleşik ek hakkında; “Addan fiil türeten {+IA} ekiyle fiilden ad türeten {-mA} ekinin kaynaşmasından oluşmuş bir birleşik ektir. Bu ek içindeki {-mA} eki kaynaşma sırasında, fiilden hareket adları yapma özelliğini kaybederek {-IAmA} biçimiyle yeni bir ek niteliği kazanmıştır. Dolayısıyla türettiği adlarda da yeni bir anlam oluşmuştur.” demiş ve bu yapının; Türkçeleştirme çalışmalarında yeni türetmeler yapmak için bolca kullanıldığını, çok sayıda terimin üretimine katkı sağladığını, zarf olarak kullanılan bazı türetmelerin oluşturulmasında rol aldığını ve {-mA} ekinin hareket bildirme özelliğini kolayca kaybetmesi yoluyla sıradan pek çok adlar türeten işlek bir ek hüviyetini kazandığını vurgulamıştır.

Türkiye Türkçesi Ağızlarında ise yine benzer anlamsal işlevlerde kullanılan bu birleşik ek; yemek-yiyecek ve hastalık adı yapma nitelikleriyle bilhassa dikkat çeker. Korkmaz (2009:51) çalışmasının {+lAmA} ekini değerlendirdiği kısmında; “Kalıplaşma yoluyla oluşmuş bazı yemek ve yiyecek adları da vardır.” demiş ve “buğulama, çiğleme, haşlama, içleme, közleme, yağlama” gibi yemek ve yiyecek adlarını örnek olarak sıralamıştır.

Ekin hastalık adı yapma işlevinin ise kaynaklarda ön plana çıkarılmadığı görülür. Oysaki, Türkiye Türkçesi ölçünlü yazı dilinde yer alan birtakım örneklerde de görülmekle beraber özellikle Türkiye Türkçesi Ağızlarında {+lAmA} birleşik ekinin hastalık adı yapma işlevi; bu ekin anlamsal işlevleri arasında ilk sıralardadır. Eklerin bulunduğu yerlerdeki görevsel işlevlerinin yanı sıra anlamsal işlevlerinin de açıkça ortaya konması gramer çalışmaları açısından çok büyük önem taşır. Dolayısıyla, bu çalışmada ekin hastalık adı yapma işlevi ön plana çıkarılmış, Türkiye Türkçesi ölçünlü yazı dilinde de örnek vermekle beraber bilhassa Türkiye Türkçesi Ağızlarında sıklıkla yer alan {+lAmA} ekli hastalık adları sıralanarak, açıklanmaya çalışılmıştır. Türkiye Türkçesi ölçünlü yazı dilinde yer alan terimler için TDK Güncel Türkçe Sözlük (URL-1) ve Türkiye Türkçesi Ağızlarında yer alan terimler içinse TDK Türkiye Türkçesi Ağızları Sözlüğü (URL-2) esas alınmıştır. Sıralanan kelimeleri oluşturan adların {+lA} eki ile kullanımlarının olup olmadığı ise TDK Büyük Türkçe Sözlük (URL-3) aracılığıyla denetlenmiştir. Yalova İli Yerli Ağzı (Çelik, 2018) isimli tez çalışması gerçekleştirilirken bu ağızda dikkat çeken “ballama”, “kireşleme”, “örtleme” gibi hastalık adlarından yola çıkılarak hazırlanan bu çalışmanın, söz konusu ekin anlamsal işlevlerinin değerlendirilmesi noktasında bir katkı sağlanması amaçlanmaktadır.

2. Türkiye Türkçesi Yazı Dilinde {+lAmA} Yapısı Kullanılarak Türetilen Hastalık Adları

Eski Türkiye Türkçesinde (Eski Anadolu Türkçesi) yer alan; “*Alazlama*: Yılcancık hastalığı.” ve “*Derleme*: Hummâ-yı muhrika, tifo.” (URL-4) gibi hastalık adları bünyelerinde {+lAmA} yapısını barındırır. Türkiye Türkçesi ölçünlü yazı dilinde ise, biçimce aynıları Türkiye Türkçesi Ağızlarında da yer alan; “*Alazlama*: Vücutta kızılık veya kızıl lekeler belirmesi durumu.”, “*Arpalama*¹: 1. Atların ayaklarında görülen ve rahat yürümelerini önleyen bir hastalık. 2. Çok arpa yemekten ileri gelen bir hayvan hastalığı.”, “*Külleme*²: Bir mantarın yaptığı bağ hastalığı.”, “*Küpleme*: a. hlk. Karında su birikmesi sebebiyle oluşan, şişmeyle beliren hastalık.” gibi hastalık adlarında {+lAmA} birleşik ekine rastlanır. (URL-1) Bu kelimelerden “*küpleme*” adı Güncel Türkçe Sözlük’te yanında “hlk.” ibaresiyle yer alması bakımından dikkat çeker. Bu kullanım ölçünlü yazı diline sözlükte de belirtildiği üzere halk dilinden geçmiştir.

3. Türkiye Türkçesi Ağızlarında {+lAmA} Yapısı Kullanılarak Türetilen Hastalık Adları

Türkiye Türkçesi Ağızları Sözlüğü (URL-2) incelendiğinde {+lAmA} birleşik ekinin Anadolu Ağızlarında en çok yemek/yiyecek adları yapma, hastalık adları yapma, doğa olayları adları yapma gibi anlamsal işlevlerde kullanıldığı görülecektir. Bu işlevler ekin diğer anlamsal işlevlerine göre daha yoğun kullanımlara sahiptir.

¹ Türkiye Türkçesi Ağızları Sözlüğünde “arpalama” kelimesi yalnızca; “çok arpa yemekten ileri gelen bir hayvan hastalığı.” tanımlamasıyla yer almaktadır.

² Türkiye Türkçesi Ağızları Sözlüğünde “külleme” kelimesi “firengi hastalığı” anlamındadır.

{+lAmA} ekiyle türetilen hastalık adları, {-mA} ekinin kaynaşma sırasında, fiilden hareket adları yapma özelliğini kaybedip, {+lA} ekiyle birleşmesi ve {+lAmA} biçimiyle yeni bir ek kimliği kazanmasıyla oluşmuştur. Örneğin “belleme” kelimesi aşağıda incelenen yapıda “bellemek” işini veya hareketini anlatmaz, “Su sığırının belinde görülen sancılı hastalık”ın ismidir.

Bir ek kalıplaşması hadisesi sonucu ortaya çıkan {+lAmA} birleşik ekinin, bu biçimiyle hastalık adı yapma anlamı kazanmış olduğu aşağıda listelenen çok sayıda örnekle açıkça tanımlanabilmektedir. Zira Korkmaz’ın (2009:51) kendi çalışmasında {+lAmA} birleşik eki başlığının altında örnek olarak gösterdiği “buğulama, çiğleme, haşlama, içleme, közleme, yağlama” gibi yemek ve yiyecek adlarının oluşumlarıyla aşağıda sıralanan hastalık adlarının türeyiş mantıkları aynıdır ve aynı birleşik ekin iki ayrı anlamsal işlevi kullanılarak oluşturulmuşlardır. Bunlarla birlikte, {-mA} ekinin tek başına da hastalık adları yapma işlevi olduğunu hatırlatmakta fayda vardır (Örn. ısıt-ma: sıtma). {-mA} eki fiillerden hastalık adları yapmaktadır. Bu ekin {+lA} eki ile birleşerek kalıplaşması neticesinde ortaya çıkan {+lAmA} birleşik eki ise adlardan hastalık adı türetir.

Birleşik ekler hakkında kaynaklarda geçen bilgiler sıralanırken, bunların değerlendirilmesinde kelimelerdeki kullanım biçimlerinin ölçüt alınması gerektiğini ve ekin birleşik ya da ayrı tahlil edilmesine buna göre karar verilmesinin lazım olduğunu söyleyen görüşlerden de söz edilmişti. Buna binaen, {+lAmA} yapısını bünyesinde barındıran aşağıdaki madde başlarının altlarında söz konusu kelimeleri oluşturan adların {+lA} ekli kulanımlarının olup olmadığı ve eğer kulanımları varsa bunların {+lAmA} yapısı kullanılarak oluşturulan adlarla anlamsal uyumluluk durumlarının nasıl olduğu hususu irdelenmiştir

Türkiye Türkçesi Ağızları Sözlüğünde (URL-2) yer alan ve {+lAmA} yapısı kullanılarak türetilen hastalık adları aşağıda listelenmiştir. Anadolu ağzlarında yaşamakta olup henüz bu sözlükte bulunmayan aynı yapıda başka birçok kelime daha olmalıdır. Bunların tümünün tespit edilebilmesi için Anadolu ağzlarının tamamına yakınının derlenmesi ve bunun sonucunda bir-takım alt çalışmaların tamamlanması gerekmektedir (Haşimi, 2017:314).

alaflama: Yüzde çıban şeklinde çıkan bir hastalık. (*Dinar -Afyon Karahisar)

[alaf: Alev (URL-2).] [TDK Büyük Türkçe Sözlük (BTS)’de “alaf-la-” fiili mevcuttur ve “alevlemek, yakmak, tutuşturmak, ateşe vermek.” anlamlarına gelir.]

alazlama: 1. Yüzde ve vücutta çıkan çıbanlar, kızartılar. 2. El, ayak ve yüzün kızarıp şişmesiyle meydana gelen hastalık, yılanlık 3. Yeni buzağılayan ineğin memeleri şişerek süt veremez hale gelmesi ve sığırlarda karın şişmesi. (*Çarşamba –Samsun. İğdecik, Sancaklı –Manisa Büyükşehir *Osmaneli-Bilecik Tepe *Seben –Bolu *Bartın -Zonguldak. Genek -Çankırı-Sinop-Samsun Kör *Merzifon –Amasya)

[alaz: Alev, yalaz (URL-1).] [TDK BTS’de “alaz-la-” fiili mevcuttur ve “bir şeyin yüzünü alevden geçirmek, aleve tutmak.” anlamlarına gelir.]

arpalama: Çok arpa yemekten ileri gelen bir hayvan hastalığı. (Çiftlik *Dinar -Afyon Karahisar Yassıviran *Senirkent, Nudra *Şarki Karaağaç, Senir *Eğridir, Sücüllü *Yalvaç, -Isparta Güney *Yeşilova, Devri *Bucak –Burdur *Acıpayam, Çıtak, Bulkaz *Çivril, Beylerli, Yukarıkara-

çay *Acıpayam, *Sarayköy, Çardak –Denizli Toygar *Nazilli, Sürez *Bozdoğan –Aydın Bornova –İzmir *Alaşehir –Manisa *Edremit, Yeniköy, *Bandırma, -Balıkesir *Gelibolu, *Lapseki, -Çanakkale Aksu, Çeltikçi *İnegöl, Cumalıkızık, -Bursa Yenice *Emet –Kütahya *Sivrihisar, Bozan, Tokat, -Eskişehir *Kandıra –Kocaeli *Akyazı –Sakarya Baklalı *Çatalca –İstanbul –Kastamonu –Çankırı *Merzifon, *Gümüşhacıköy –Amasya *Zile –Tokat *Kelkit –Gümüşhane Uzunmusa, *Akkuş, Zile *Mesudiye, -Ordu –Trabzon *Ardanuç –Artvin Keçek *Oltu –Erzurum –Kars –Urfa –Gaziantep Hisarcık *Yayladağı, *Reyhanlı, Amik ovası –Hatay *Yıldızeli –Sivas K. Boynul –Yozgat Yaraşlı, Çalış *Haymana –Ankara Akkışla *Bünyan –Kayseri –Niğde Pınarönü, Uğurlu, *Ermenek, *Karaman –Konya *Mut –İçel Çomaklıdede *Korkuteli, *Elmalı, Karadere *Gündoğmuş, -Antalya *Fethiye –Muğla Çavuşköy *Babaeski –Kırklareli)

[arpa: Buğdaygillerden bir bitki (*Hordeum vulgare*) (URL-1).] [TDK BTS’de “arpala-” fiili mevcuttur ve “çok yem yiyen hayvan, su içerek şişmek, ölmek.” anlamlarına gelir.]

âşıklama: Atların arka ayak bileğinin burkulmasından doğan topallama. (*Menemen –İzmir *Meriç –Edirne)

[aşık: Aşık kemiği (URL-1).] [TDK BTS’de aşık kemiği anlamına gelen “aşık”tan türemiş bir “aşıkla-” fiili bulunmamaktadır.]

avlama: Koyunların boğazında şişkinlik yapan bir hastalık. (*Balçıkhisar*)

[av: Karada, denizde, gölde veya akarsularda evcil olmayan hayvanları vurma veya yakalama işi (URL-1).] [TDK BTS’de “avla-” fiili mevcuttur ve “bir avı diri veya ölü olarak ele geçirmek.” anlamına gelir.]

ballama: Kurtçuklardan kaynaklanan bir elma hastalığı. (*Yalova*)

[bal: Ağaçların kabuğundan sızarak pıhtılaşan besi suyu (URL-1).] [TDK BTS’de “balla-” fiili mevcuttur ve “bal sürmek” anlamına gelir. Fiilin anlamı “ağaçların kabuğundan sızarak pıhtılaşan besi suyu” ile değil de “Bal arılarının bitki ve çiçeklerden topladıkları bal özünden yapıp kovanlarındaki petek gözlerine doldurdukları, rengi beyazdan esmere kadar değişen tatlı, koyu, sıvı madde” ile ilgili olduğundan “ballama” hastalık adının anlamsal açıdan bu fiilden türediğini söylemek mümkün değildir.]

belleme: Manda, su sığırının belinde görülen sancılı hastalık. (*Gerze *Devrek –Zonguldak*)

[bel: Hayvanlarda omuz başı ile sağrı arası (URL-1).] [TDK BTS’de “belle-” fiilleri mevcuttur fakat bu fiillerden hiçbirinin tanımlaması “belleme” hastalığını türetecek anlamsal yapıda değildir.] [TDK BTS’de “belle-” fiillerinin anlamsal karşılıkları: TDK Güncel Türkçe Sözlük (GTS): 1. Öğrenip akılda tutmak. 2. Öğrenmek. 3. Sanmak. TDK Türkiye Türkçesi Ağzları Sözlüğü (TTAS): 1. İşaret koymak, işaretlemek. 2. Eğilmek, bel vermek: Ahırın orta ağacı belledi, kırılacak. 3. Ağacı belinden kesmek. 4. Hasta yoklamak, hasta ziyaretine gitmek. 5. Kararlaştırmak. 6. Zannetmek, sanmak. 7. Cinsî münasebette bulunmak. 8. Örtmek. 9. Ayakkabıya pençe vurmak. 10. Tanımak. 11. Karayıkımdan ders almak.]

bezeleme: Vücutta şiş ve kızartılarla beliren bir çeşit deri hastalığı. (*Eşme ve çevresi –Uşak Yassıviran, Uluğbey *Senirkent, Sücüllü *Yalvaç, *Keçiborlu –Isparta Kurna -Burdur, İğdir *Çivril, Ekse *Çal -Denizli, Tepeköy *Torbalı, Falaka *Bayındır –İzmir-Balıkesir Evreşe

*Gelibolu –Çanakkale –Bursa Yenice *Emet –Kütahya Tokat –Eskişehir Tepe *Seben –Bolu
*İnebolu –Kastamonu –Sinop *Merzifon –Amasya *Kemalpaşa -Ordu-Adıyaman Gündül *Ayaş,
Şabanözü –Ankara –Konya)

[beze: Yara veya çıban sebebiyle vücudun herhangi bir yerinde oluşan şişkinlik, gудde (URL-1).] [TDK BTS’de “bezele-” fiilleri mevcuttur fakat bu fiillerden hiçbirinin tanımlaması “bezeleme” hastalığını türetecek anlamsal yapıda değildir.] [TDK BTS’de “bezele-” fiillerinin anlamsal karşılıkları: TDK Güncel Türkçe Sözlük (GTS): Hamur topağı yapmak. TDK TTAS: 1. Alay etmek, eğlenmek. 2. Eskimek. 3. Hamuru, beze denilen küçük parçalara ayırmak.]

bezileme: Vücutta şiş ve kızartılarla beliren bir çeşit deri hastalığı. (*Tefenni –Burdur)

[bezi: Beze (URL-2).] [TDK BTS’de “Hamuru parçalara bölüp yuvarlamak” anlamında bir “bezile-” fiili mevcuttur fakat bu fiilin tanımlaması “bezileme” hastalığını türetecek anlamsal yapıda değildir.]

bilezikleme: Tazının bileğinde çepeçevre açılan yara. (Niğde)

[bilezik: Genellikle altın, gümüş vb. elementlerden yapılan ve bileğe süs için takılan halka (URL-1).] [“bilezikle-” fiili TDK BTS’de bulunmamaktadır.]

çalıklama: Koyunların memelerinde görülen hastalık. (Seymen *Çorlu, Büyükmanika *Saray – Tekirdağ)

[çalık: 1. Çıban yeri. 2. Koyunlarda çiçek hastalığı (URL-1).] [TDK BTS’de bir “çalıkla-” fiili mevcuttur fakat bu fiilin tanımı “karanlıkta etrafı yoklamak” şeklindedir ve “çalıklama” hastalığını türetecek anlamsal yapıda değildir.]

çıtılama: Etle tırnak arasındaki iltihap. (Samsun)

[çıt: Hafif ve anlık ses (URL-1).] [TDK BTS’de “çıtla-” fiili mevcuttur ve “çıt sesi çıkarmak” ile “çatlamak” anlamlarına gelir.]

çullama: Kızıl hastalığı. (*Afşin, *Elbistan –Maras)

[çul: Genellikle kıldan yapılmış kaba dokuma (URL-1).] [TDK BTS’de “çulla-” fiilleri mevcuttur fakat bu fiillerden hiçbirinin tanımlaması “çullama” hastalığını türetecek anlamsal yapıda değildir.] [TDK BTS’de “çulla-” fiillerinin anlamsal karşılıkları: TDK GTS: 1. Hayvana çul örtmek. 2. Fırtınalı denizde dalgalar güverteye su atmak. TDK TTAS: 1. Eskimiş bir saban demirinin üzerine yine eski bir saban demirini kaynatarak yapıştırıp sağlam hale getirmek. 2. Örtmek. 3. Üstünü örtmek; unutturmaya çalışmak, unutturmak.]

depeleme: Hayvanları birden öldüren bir hastalık. (Malatya)

[depe: Tepe, baş, uç (URL-2).] [TDK BTS’de “depele-” fiili mevcuttur ve “Çiğnemek, ezmek, öldürmek” anlamlarına gelir.]

dövleme: Ayakkabının vurmasından ayağın altında, zorlamadan elde olan iltihaplı yara. (Orhaniye *Marmaris –Muğla)

[*döv-ü: Dövmek işi. *dövü+leme.] [“dövl-” / “dövüle-” fiilleri TDK BTS’de bulunmamaktadır.]

gelincikleme: Heyecandan ileri gelen bir çeşit sinir hastalığı. (*Cumayanı –Zonguldak*)

[gelincik: 1. Yazın kırlarda, özellikle ekin tarlalarında yetişen, kırmızı ve otsu bitki, gün gü-lü (Papaver rhoeas). 2. Sansargillerden, ince uzun yapılı, sivri çeneli, küçük bir hayvan (Mustela nivalis). 3. Mezgitgillerden, yılan balığına benzer, eti sevilen bir balık (Mustela tricirrata). 4. hlk. Yılanıcık, arpacık, çıban vb. (URL-1) gelincik: 1. Verem. 2. Kalp hastalığı. 3. Yılan-cık hastalığı. 4. Arpacık denilen bir çeşit göz hastalığı. 5. Böbrek hastalığı. 6. Lenfa düğümü iltihabı, boyun sıracası. 7. Yüzde olan bir çeşit çıban. 8. Süt çocuklarında görülen öldürücü bir çeşit hastalık. 9. Bir çeşit mantar (URL-2).] [“gelincikle-” fiili TDK BTS’de bulunmamaktadır.]

gıylama: Parmak uçlarında çıkan bir çeşit yara. (*Ceylan *Fethiye –Muğla*)

[gıy: Kenar, kıyı (URL-2).] [TDK BTS’de “Baştan savmak, önem vermemek” anlamında bir “gıyla-” fiili mevcuttur fakat bu fiilin tanımlaması “gıylama” hastalığını türetecek anlamsal yapıda değildir.]

güveleme: İshal. (*İğneciler *Mudurnu –Bolu*)

[güve: Kurtçuğu yapağı, yünlü kumaş ve dokuma yiyen pul kanatlılardan bir böcek (Tine pelli-onella) (URL-1).] [“güvele-” fiili TDK BTS’de bulunmamaktadır.]

gözelleme: Verem hastalığı. (*Köşker -Kırşehir*Bor –Niğde*)

[gözel: Güzel (URL-2).] [TDK BTS’de bir “gözelle-” fiili mevcuttur fakat bu fiilin anlamı “buğday toprak vb. şeyleri iri gözlü kalburdan elemek”tir ve “buğday, toprak vb. şeylerin elen-diği iri gözlü büyük kalbur.” anlamına gelen kelimedenden türediğinden “gözelleme” hastalığını türetecek anlamsal yapıda değildir.]

güzelleme: Verem hastalığı. (**Gemerek, *Şarkışla –Sivas Yendiğin *İlgın –Konya*)

[güzel: Göze ve kulağa hoş gelen, hayranlık uyandıran, çirkin karşıtı. (URL-1).] [“güzelle-” fiili TDK BTS’de bulunmamaktadır.]

ipleme: Bağlanacak derecede deli. (**Merzifon –Amasya*)

[ip: İplik (URL-1).] [TDK BTS’de “iple-” fiilleri mevcuttur fakat bu fiillerden hiçbirinin tanımlaması burada yer alan “ipleme” sıfatını türetecek anlamsal yapıda değildir.] [TDK BTS’de “iple-” fiillerinin anlamsal karşılıkları: TDK GTS: 1. argo Saygı göstermek, değer vermek. TDK TTAS: 1. Tarlayı ölçmek. 2. Bir şeyin liflerini ayırmak, tiftiklemek. 3. Fasulyenin kenarındaki kılçıkları ayıklamak. 4. Tazıyı tavşan kovalamaya salmak. 5. Bir kimseyi iş takibine göndermek.]

kannama³: Karın ağrısı, bağırsak gazı. (*Yozgat*)

³ “kannama” örneğinde görülen ilerleyici benzeşme sonucu {-lAmA} ekinde “l” >“n” değişimi söz konusu olmuştur.

[kan: Atardamar ve toplardamarların içinde dolaşarak hücrelerde özümleme, yadımlama görevlerini sağlayan plazma ve yuvarlardan oluşmuş kırmızı renkli sıvı (URL-1).] [“kanna-” fiili TDK BTS’de bulunmamaktadır. “kanla-“ fiili ise “kana bulamak” anlamıyla TDK BTS’de mevcuttur.]

kazıklama: Fıtık hastalığı. (*Erzincan*)

[kazık: Toprağa çakılmak için hazırlanmış, ucu sivri demir veya ağaç (URL-1).] [TDK BTS’de “kazıkla-” fiilleri mevcuttur ve bu fiillerin anlamlarından biri olan “rahatsız etmek”in “kazıklama” hastalık adıyla ilişkilendirilmesi mümkün olabilir.]

kıylama: Parmak uçlarında çıkan iltihaplı yara. (**Fethiye –Muğla*)

[kıy: Kenar, kıyı (URL-2).] [TDK BTS’de “kıyla-” fiilleri mevcuttur fakat bu fiillerden hiçbirinin tanımlaması “kıylama” hastalığını türetecek anlamsal yapıda değildir.] [TDK BTS’de “kıyla-” fiillerinin anlamsal karşılıkları: TDK TTAS: 1. Bir işi yapmaktan kaçmak, çekinmek. 2. Ayakkabıların daha dayanıklı olması için alındığı zaman yüzü ile tabanını tekrar dikmek.]

killeme: Asmalara zarar veren bir çeşit hastalık. (*Maraş ve çevresi*)

[kil: Islandığı zaman kolayca biçimlendirilebilen yumuşak ve yağlı toprak (URL-1).] [TDK BTS’de “kille-” fiili “Kirlili çamaşırları kil kullanarak tokaçla yıkamak.” anlamıyla mevcuttur fakat bu fiilin tanımlaması “killeme” hastalığını türetecek anlamsal yapıda değildir.]

kireçleme: Organik dokuların içinde kireç birikmesi hastalığı. (*Yalova*)

[kireç: Mermer, tebeşir, kireç taşı, alçı taşı gibi birçok taşın özünü oluşturan kalsiyum oksit (URL-1).] [TDK BTS’de “kireçle-” fiili mevcuttur ve “kireç katmak veya kireç sürmek” anlamlarına gelir.]

kurbağlama: At, eşek vb. hayvanlarda görülen, dil altında çıkan ve damaktankan alınarak iyileştirilen kabarcıklar. (*Alıköy *Çaycuma –Zonguldak*)

(kurbağa: Kurbağalardan, yumurta ile üreyen, yavruları gelişimlerini durgun sulara tamamladıktan sonra kuyruğu ve solungacı körelerek karada yaşayabilen, sıçrayarak yürüyen ve suda iyi yüzen küçük hayvan (URL-1). kurbağalama>kurbağlama] [“kurbağla-”/“kurbağala-” fiili TDK BTS’de bulunmamaktadır.]

külleme: Firengi hastalığı. (*–Afyon –Kütahya *Niksar –Tokat*)

[kül: Yanan şeylerden artakalan toz madde (URL-1).] [TDK BTS’de “külle-” fiilleri mevcuttur fakat bu fiillerden hiçbirinin tanımlaması “külleme” hastalığını türetecek anlamsal yapıda değildir.] [TDK BTS’de “külle-” fiillerinin anlamsal karşılıkları: TDK GTS: 1. Genellikle ateşin üzerini külle örtmek. 2. Bir acıyı, bir sıkıntıyı unutturmak. TDK TTAS: 1. Göz boyamak, aldatmak. 2. Üstünkörü, gelişigüzel iş yapmak. 3. Kusurlu işleri örtbas etmek. 4. Ateşin üstünü külle örtmek.]

küpleme: Karında su birikmesi nedeniyle olan ve şişmeyle beliren hastalık. (*Bursa –Samsun –Kırşehir –Konya *Bor –Niğde*)

[küp: Su, pekmez, yağ vb. sıvıları veya un, buğday gibi tahılları saklamaya yarayan, geniş karınlı, dibi dar toprak kap (URL-1).] [TDK BTS’de “küple-” fiili mevcuttur ve “şiş karınlı çocukların karınlarını ocak olan kimselerin ovarak iyileştirmesi” anlamına gelir. Bu fiil “küpleme” hastalığıyla doğrudan alakalıdır.]

mundarlama: Hayvanların boyunlarında, karınlarında zorlamadan olan içi su dolu şiş. (**Gerze –Sinop*)

[mundar: Dinî kurallara uygun olarak kesilmemiş olan (hayvan) (URL-1). [“mundarla-” fiili TDK BTS’de bulunmamaktadır.]

öğütleme: Yüz şişmesi hastalığı. (-*Bahkesir ve çevresi Yiğitaliler *Bayramiç –Çanakkale*)

[? öğüt: Su sızıntısı, nem (URL-2).] [TDK BTS’de “öğütle-” fiilleri mevcuttur fakat bu fiillerden hiçbirinin tanımlaması “öğütleme” hastalığını türetecek anlamsal yapıda değildir.] [TDK BTS’de “öğütle-” fiillerinin anlamsal karşılıkları: TDK GTS: Birine bir şeyi yapmasını veya yapmamasını söylemek, nasihat etmek. TDK TTAS: 1. Birisini kandırıp bir başkasına karşı kıskırtmak.. 2. Öğüt vermek.]

örtleme: Bir göz hastalığı, katarakt. (*Yalova*)

[örtü: Örtmek için kullanılan şey, vualet (URL-1). örtüleme>örtleme.] [TDK BTS’de “örtle-” fiilleri mevcuttur fakat bu fiillerden hiçbirinin anlamı “örtleme” hastalığını türetecek anlamsal yapıda değildir. “örtüle-“ fiili ise TDK BTS’de bulunmamaktadır.] [TDK BTS’de “örtle-” fiillerinin anlamsal karşılıkları: TDK TTAS: 1. Bir şeyin iyisini kötüsünü ayırmak, seçmek. 2. Birisine kötülük öğretmek. 3. Kurşun, çakı vb. şeyler bir şeyi delip geçmek. 4. Yüreğini yakmak. 5. Suda söndürülmüş kuru, tülbent içine koyup yaranın üstünde gezdirerek yarayı iyileştirmeye çalışmak. 6. Ulaşmak, geçmek.]

örükleme: Hasta gözdeki kan. (**Bigadiç –Çanakkale*)

[örük: Örülmüş olan yer (URL-1).] [TDK BTS’de “örükle-” fiilleri mevcuttur fakat bu fiillerden hiçbirinin tanımlaması “örükleme” kelimesini türetecek anlamsal yapıda değildir.] [TDK BTS’de “örükle-” fiillerinin anlamsal karşılıkları: TDK TTAS: 1. Hayvanı otlaması için uzunca bir iple çayıra bağlamak. 2. Atı arka ayağından yere çakılı demir kazığa bağlamak. 3. Uçurtmayı uçururken ipini bir yere bağlamak. 4. Sağlamlaştırmak, yerinden oynamaz duruma getirmek. 5. Tepeleme doldurmak. 6. Hayvan otlarken ayağından uzunca iple bağlamak. 7. Tırmanmak. 8. Bağlamak.]

patlama: Gözü kör eden bir çeşit hastalık. (*Malatya*)

[?pat: Yassı bir şeyle vurulduğunda çıkan ses (URL-1).]

soğuklama: Soğuk algınlığı. (**Bor -Niğde-Antalya*)

[soğuk: Isının üşütecek kadar az veya düşük olması durumu (URL-1)] [TDK BTS’de “soğukla-” fiili mevcuttur ve “Üşüterek hastalanmak, soğuk almak” anlamına gelir. Bu fiil “soğuklama” hastalığıyla doğrudan alakalıdır.]

şaplama: Hayvanlarda görülen şap hastalığı. (*Tokat –Eskişehir Gerze *Devrek –Zonguldak*)

[şap: Sığırlarda, ağız ve tırnaklar arasında kabarcıklar görünmesi ve yüksek ateşle beliren, genellikle arıza bırakan bulaşıcı hastalık (URL-1).] [TDK BTS’de “şapla-” fiilleri mevcuttur fakat bu fiillerden hiçbirinin anlamı şap hastalığıyla alakalı değildir.]

şerbetleme: Firengi. (**Vezirköprü –Samsun*)

[şerbet: Meyve suyu ile şekerli su karıştırılarak yapılan içecek (URL-1).] [TDK BTS’de “şerbetle-” fiili “1. Yılan vb. hayvanların sokmaması veya soktuğunda zehrin etkisiz olması için bir kimseyi afsunlamak. 2. Tarımda toprağın verimini artırmak için bitkiye gübre suyu vermek.” anlamlarıyla mevcuttur. Bu tanımlamalar göstermektedir ki bu fiil “şerbetleme” hastalık adını türetecek anlamsal yapıda değildir.]

taraklama: At ve eşeklerde karın altında oluşan şişlik. (*Kızılcaören –Kütahya Çanılı *Ayaş –Ankara*)

[tarak: Saçların, sakalın, hayvan tüylerinin karışıklığını gidermeye veya kadınların saçlarını tutturmaya yarayan dişli araç (URL-1).] [TDK BTS’de “tarakla-” fiilleri mevcuttur fakat bu fiillerden hiçbirinin tanımlaması “taraklama” hastalığını türetecek anlamsal yapıda değildir.] [TDK BTS’de “tarakla-” fiillerinin anlamsal karşılıkları: TDK GTS: 1. Bağ, bahçe toprağının yüzünü tarakla düzeltmek. 2. Gereksiz maddelerden ayıklamak amacıyla araç geçirmek. 3. Yı-lankavi çizgilerle boyamak. 4. Tarar gibi yapmak. TDK TTAS: 1. Malı pahalı satmak. 2. Altüst etmek, araştırmak, karıştırmak. 3. İskambil kâğıtlarını karıştırmak.]

terleme: Tifo. (**Eğridir ve köyleri, *Sütçüler –Isparta Erkinis *Yusufeli, *Şavşat -Artvin-Niğde *Ağın –Elâzığ Varyanlı-Maraş*)

[ter: Derinin gözeneklerinden sızan, kendine özgü bir kokusu olan, yapışkan, renksiz, tuzlu sıvı, arak (URL-1).] [TDK BTS’de “terle-” fiili mevcuttur ve “Ter çıkarmak, ter dökmek.” anlamına gelir. Bu fiil “terleme” hastalığıyla doğrudan alakalıdır.]

tüpleme: Karında su birikerek şişme yapan bir çeşit hastalık. (**Kandıra -Kocaeli İğneciler *Mudurnu –Bolu *Bor Niğde*)

[? tüp: a. 1. Laboratuvarlarda türlü işlerde kullanılan, bir ucu kapalı cam boru. 2. İçine krem, diş macunu, ilaç vb. maddeler konulan, bir ucu burgu kapaklı, plastik veya metal boru. 3. Akışkan maddelerin konulduğu, genellikle silindirik biçiminde, içi boş, ağız özel tapalı kap. (URL-1).]

ulçuhlama: Uçuklama. (Bağlıca **Ardanuç –Artvin*)

[uçuk: Ateşli hastalıklar, ruhsal bunalımlar veya korku sonucu genellikle dudakta beliren kabarcık (URL-1).] [“ulçuhla-“ fiili TDK BTS’de bulunmamaktadır. “uçukla-” fiili ise TDK BTS’de “Uçuk oluşmak” anlamına gelir ve “ulçuhlama” kelimesi ile doğrudan alakalıdır.]

yüğüleme: Tüy dökme hastalığı. (**Ula –Muğla*)

[yüğü: ?]

zorlama: Çok çalışmaktan el, ayak, kol vb. organlarda görülen şişme, incinme. (**Yalvaç Isparta*)

[zor: Sıkıntı, güçlük, rahatsızlık (URL-1).] [“zorla-” fiili TDK BTS’de 1. Birine bir şey yaptırmak amacıyla güç kullanmak, boyun eğdirmeye çalışmak, zor kullanmak, mecbur etmekmevcuttur. 2. Açılması, kırılması, sökülmesi gereken şeyler için güç kullanmak. 3. (nsz) Üstelemek, ısrar etmek.]

Sonuç

Bu çalışmada, Türkiye Türkçesi Ağızlarında yer alan ve {+IAmA} yapısını bünyesinde barındıran 43 hastalık adı ele alınmıştır. {+IAmA} yapısı kullanılarak türetilen bu hastalık adlarından 12 tanesi çeşitli hayvan hastalıklarının adlarıyken (arpalama, âşıklama, avlama, belleme, bilezikleme, çalıklama, depeleme, kurbağlama, mundarlama, şaplama, taraklama, yüğüleme); 14 tanesi çıban, kızartı, şişlik, iltihap, yara vb. ile ilgili hastalıkların adlarıdır (alaflama, alazlama, bezeleme, bezileme, çıtlama, çullama, dövleme, gıylama, kıylama, küpleme, öğütme, tüpleme, ulçuhlama, zorlama). Bunlarla birlikte yine {+IAmA} yapısı aracılığıyla türetilen; bitki hastalıklarıyla ilgili 2 ad (ballama, killeme); sinir hastalıklarıyla ilgili 2 ad (gelincikleme, ipleme); göz hastalıklarıyla ilgili 3 ad (örtleme, örükleme, patlama); verem, tifo, firengi vb. bulaşıcı hastalıklarla ilgili 6 ad (gözelleme, güzelleme, külleme, soğuklama, şerbetleme, terleme); bağırsak hastalıklarıyla ilgili 2 ad (güveleme, kannama) ve ortopedik hastalıklarla ilgili de 2 ad (kazıklama, kireçleme) tespit edilmiştir. Bu kelimeleri oluşturan adlardan 14 tanesinin {+IA} eki ile kulanımları (alafla-, alazla-, arpala-, avla-, çıtla-, depele-, kannama-, kazıkla-, kireçle-, küple-, soğukla-, terle-, uçukla-, zorla-) TDK BTS’de mevcuttur ve {+IAmA} yapısı kullanılarak oluşturulan adlarla olan anlamsal uyumları doğrudan ya da dolaylı bir şekilde olmak üzere söz konusu edilebilir. Bu kelimelerden 18 tanesini oluşturan adların ise {+IA} eki ile kulanımları (balla-, belle-, bezele-, bezile-, çalıklama-, çulla-, gıyla-, gözelle-, iple-, kıyla-, kille-, külle-, öğütme-, örtle-, örükle-, şapla-, şerbetle-, tarakla-) TDK BTS’de mevcutsa da bunlar ya farklı anlamdaki sesteyapılardan türetilmişlerdir ya da anlamsal olarak söz konusu hastalık adlarını türetecek yapıda değildirler. Bu kelimelerden 8 tanesini oluşturan adların ise {+IA} ekli kulanımları (âşıklama-, bilezikle-, dövle-, gelincikle-, güvele-, güzelle-, kurbağla-, mundarla-) TDK BTS’de bulunmamaktadır.

Türkiye Türkçesi Ağızlarında {+IAmA} yapısıyla türetilmiş böyle çok sayıda hastalık adının mevcut olması dikkat çekicidir. Bunları oluşturan adlardan birçoğunun {+IA} ekli kulanımları TDK BTS’de mevcut olsa bile bunların anlamsal olarak söz konusu hastalık adlarını türetecek yapıda olmamaları ve bilhassa da bunlardan bir bölümünü oluşturan adların {+IA} ekli kulanımlarının, bünyesinde Türkiye Türkçesi Ağızlarının tespit edilmiş söz varlığı da dahil 616.767 kelime barındıran TDK BTS’de yer almıyor olması; addan fiil türeten {+IA} ekiyle fiilden ad türeten {-mA} ekinin kaynaşmasından oluşmuş bir birleşik ek olan {+IAmA} ekinin Türkiye Türkçesi Ağızlarında hastalık adı yapma anlamsal göreviyle sıklıkla kullanıldığını açıkça göstermektedir. Bu birleşik ekin anlamsal işlevlerinin değerlendirilmesi noktasında bahsi geçen veriler göz önünde bulundurulmalı, konuyla ilgili çalışmalarda ekin hastalık adı yapma işlevinden mutlaka bahsedilmelidir.

KAYNAKLAR

- Banguoğlu, Tahsin, (2015), Türkçenin Grameri, TDK Yayınları, Ankara.
- Çelik, Anıl, (2018), “Yalova İli Yerli Ağzı (İnceleme-Metinler-Sözlük)”, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa.
- Ergin, Muharrem, (2004), Türk Dil Bilgisi, Bayrak Basım Yayım Tanıtım, İstanbul.

- Ersoy, Feyzi, (2016), Türkiye Türkçesinde Kelime Tahlilleri, Gazi Kitabevi, Ankara.
- Haşimi, Ahmet, (2017), “Türkiye Türkçesi Orta Anadolu Ağızlarında Şimdiki Zaman Ekleri”, Asos Journal, Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, Yıl: 5, Sayı: 45, Mayıs 2017, s. 313-328.
- Hatiboğlu, Vecihe, (1974), Türkçenin Ekleri, TDK Yayınları, Ankara.
- Karadoğan, Ahmet, (2004), “Türkiye Türkçesinde Birleşik Eklerle Oluşturulmuş Sözlük Öğeleri”, Türk Dili, C. LXXXVIII, Sy. 634, s. 541-549.
- Korkmaz, Zeynep, (2010), Gramer Terimleri Sözlüğü, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- Korkmaz, Zeynep, (2009), Türkiye Türkçesi Grameri Şekil Bilgisi, TDK Yayınları, Ankara.
- Korkmaz, Zeynep, (1994), Türkçede Eklerin Kullanılış Şekilleri ve Ek Kalıplaşması Olayları, TDK Yayınları, Ankara.
- Üstünova, Kerime, (2008), Türkiye Türkçesi Ad İşletimi (Biçim Bilgisi), Kesit Yayınları, İstanbul.
- Üstünova, Kerime, (2010), Dil Bilgisi Sorunları, Kesit Yayınları, İstanbul.

İnternet Kaynakları:

- Tdk, Güncel Türkçe Sözlük (GTS), http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&view=gts (URL-1)
- Tdk, Türkiye Türkçesi Ağızları Sözlüğü (TTAS), http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_ttas&view=ttas (URL-2)
- Tdk, Büyük Türkçe Sözlük (BTS), http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&view=bts (URL-3)
- Tdk, Tarama Sözlüğü , http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_tarama&view=tarama (URL-4)